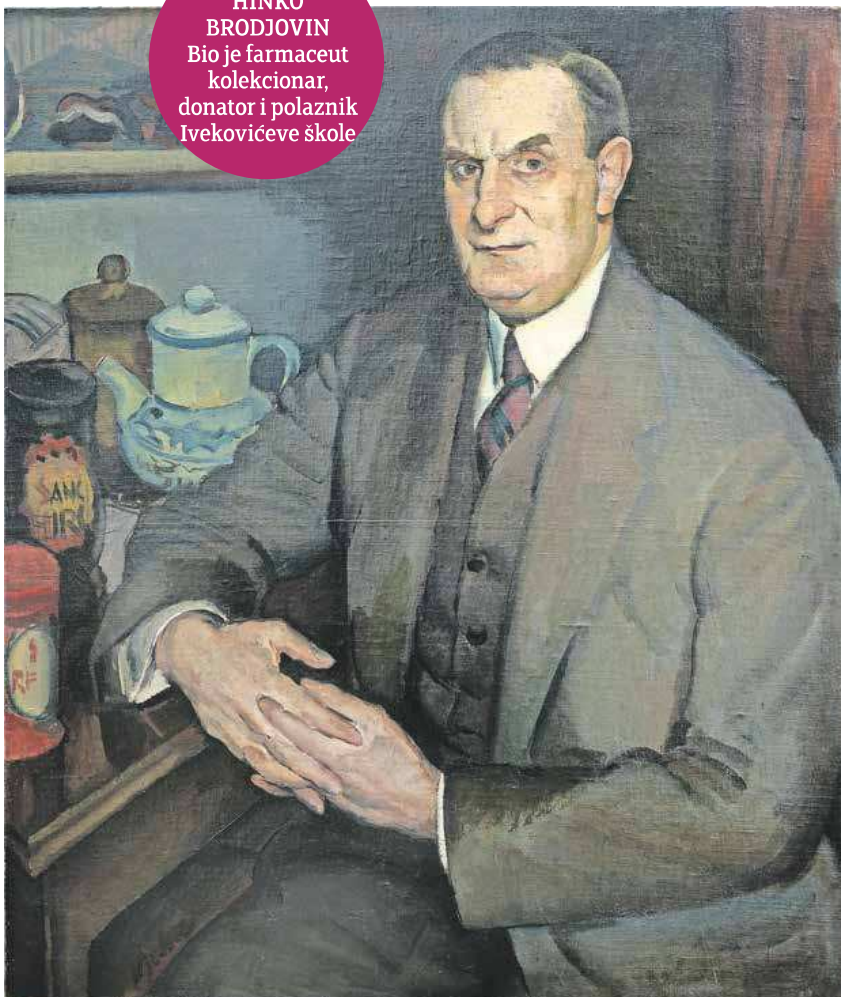

**HINKO
BRODJOVIN**
Bio je farmaceut
kolekcionar,
donator i polaznik
Ivekovićeve škole

Zagonetni apotekar s ugla Zrinjevca

Junak nepoznatog Uzelčeva portreta po dolasku NDH završio je u Vrapču i umro

Silvija Brkić
Midžić,
upraviteljica
Hrvatskog
muzeja medicine
i farmacije HAZU

ROMINA PERITZ

Bilo je to poprilično iznenađenje kada je prije šest godina posve slučajno u spremištu Hrvatskog muzeja medicine i farmacije HAZU, u prizemlju Akademijine dvorišne zgrade u Gundulićevoj 24, otkriveno vrijedno i do tada nepoznato djelo Milivoja Uzelca.

Bilo je to, priča upraviteljica Muzeja Silvija Brkić Midžić, prilikom revizije i inventarizacije građe koja je preuzeta od Odsjeka za povijest medicinskih znanosti, a činila je inicijalnu jezgru fondusa ovog muzeja osnovanog 2014. godine.

"Slika nije bila uokvirena, gotovo bi se moglo reći da je bila 'sakrivena': oslikano platno bilo je zamotano u nastavne plakate Instituta za povijest farmacije, a nakon selidbe Odsjeka za povijest medicinskih znanosti iz Demetrove u Gundulićevu ulicu bilo je pohranjeno na teško dostupnom mjestu u spremištu", sjeća se Silvija Brkić Midžić trenutka kada je s jednim kustosom pripravnikom ugledala djelo.

Umjetnina je bila relativno dobro očuvana, i nije joj trebalo dugo, priča, da poveže konce i detektira i osobu koju prikazuje - uglednog zagrebačkog ljekarnika Hinka Brodjovina koji je u prvim desetljećima prošloga stoljeća bio vlasnik kulturne ljekarne "K Zrinjskomu" na uglu Zrinjevca i današnje Tesline ulice.

"Prepoznala sam ga na temelju fotografija i njegovog autoportreta. Tu su bile i stojnice kao simbol ljekarništva. Sve se poklopilo. Uzelčeva signatura potvrđena je pak istraživanjem tijekom priprema za izvođenje konzervatorsko-restauratorskih radova. I nije više bilo dvojbe, slika je bila njegovo autentično djelo."

Vinarska loza

Sam Brodjovin je bio sve samo ne tipičan apotekar i farmaceut, u slobodno vrijeme je slikao, a bio je i veliki kolekcionar umjetnina i donator.

"Možemo pretpostaviti da je Brodjovin kao poznavatelj likovnih umjetnosti i istaknuti kolekcionar naručio svoj portret od Uzelca u razdoblju njegova boravka i rada u Zagrebu. Vjerojatno je slika dospjela u Odsjek za povijest medicinskih znanosti kao dio Brodjovine ostavštine preuzete 1951. od Farmaceutskog društva Hrvatske i potom pohranjene u Institutu za povijest farmacije, ali iz nama nepoznatih razloga nikada do sada nije bila inventarizirana niti izložena", govori Silvija Brkić Midžić o sudbini ove Uzelčeve slike koja je danas u fondusu Hrvatskog muzeja medicine i farmacije HAZU i prvi se put predstavlja javnosti na izložbi u Klovićevim dvorima zajedno s drugim portretima hrvatskih apotekara odnosno vlasnika ljekarni koji su u pojedinim razdobljima bili predstojnici Hrvatskoga ljekarničkog zbora (Josip Grahovac, Drago Jelinek, Žiga Ključec, Slavko Zimmermann, Oton Löschner, Anton Ernest Katkčić), a koje je naslikao upravo Hinko Brodjovin.

Jedan od najpoznatijih zagrebačkih ljekarnika u prvoj polovici 20. stoljeća bio je i veliki zaljubljenik u umjetnost. Čak je jedno vrijeme polazio privatnu slikarsku školu Otona Ivekovića, a sudje-

lovao je i na skupnoj izložbi održanoj 1901. u Umjetničkom paviljonu na kojoj se predstavio sa sedam radova - nekoliko mrtvih priroda i portreta među kojima je bio i "Portret gđice K.", vjerojatno njegove buduće žene Katje.

Za proćelje svoje ljekarne na Zrinjcu naslikao je pak kopiju slike "Nikola Subić Zrinski pred vratima sigetske tvrđave" Bele Čikoša Sesije. Tu je sliku Čikoš prema njegovoj narudžbi naslikao 1895. kada se u Zagrebu otvara Hrvatsko narodno kazalište pri čemu je izvedena opera Ivana Zajca "Nikola Subić Zrinski".

I original i Brodjovinova kopija izvedeni su u tehnici ulja na limu, a ne na platnu, što ukazuje na to da je ljekarnik djelo prvotno moguće namijenio vanjskom prostoru, proćelju apoteke. Svjestan, međutim, njezine vrijednosti odlučio je ipak naslikati kopiju koju će postaviti na ulazu u ljekarnu na Zrinjcu, dok je Čikošev original ostavio u svojoj umjetničkoj zbirci.

Brodjovin je potjecao iz imućne obitelji; njegov otac Makso bio je uspješan veletrgovac vinom i vlasnik najvećeg i najmodernijeg vinskog podruma u Zagrebu u drugoj polovici 19. stoljeća. Diplomirao je farmaciju u Zagrebu 1887., nakon čega je neko vrijeme radio u Beču i u Splitu gdje je bio voditelj ljekarne Volpi.

Njegov profesionalni zamah počinje kupnjom koncesije ljekarne na Zrinjcu 1894. godine, a na tržište, koje je u to doba bilo preplavljeno raznim ljekarničkim pripravcima, poput Fellerova "Elsa-fluida", Thierryjeve Centifolijske masti ili Bartuličeva balzama, probio se kremom, puderom i sapunom za djecu "BabyMira", koje je nazvao po svojoj kćeri i koja mu je donosila značajnu zaradu. Prema podacima iz Židovskog biografskog leksikona, 1905. godine prešao je na katoličanstvo, vjerojatno zbog braka s katolkinjom.

Koncesiju Kraljevske dvorske ljekarne na Zrinjcu 1928. godine Brodjovin prodaje jednom drugom bogatom i uspješnom zagrebačkom ljekarniku Josipu Sallopeku. Ljekarna je nakon Drugog svjetskog rata nacionalizirana, a njezin je posljednji vlasnik strjeljan.

Brodjovin je pak po upostavi NDH bio na liječenju u Psihijatrijskoj bolnici u Vrapču (Židovski biografski leksikon). Umro je 6. rujna 1941. godine.

Velika oporuka

Oporučno je ostavio velike novčane iznose Farmaceutskom fakultetu, Hrvatskom ljekarničkom društvu, Matici hrvatskoj, Hrvatskom radišu kao i novac za stipendije darovitim mladim umjetnicima.

Od njegove čuvene apoteke na Zrinjcu do danas je ostao gotovo u potpunosti sačuvan interijer; veliki ljekarnički ormari s prijelaza 19. u 20. stoljeće, izradeni upravo za ovaj prostor i njegova radna soba s art deco stolom kao i spomenuta kopija Čikoševе slike u staklenoj vitrini lijevo od glavnog ulaza.

Originalnu Čikoševu sliku nakon Brodjovine smrti naslijedila je obitelj Sallopek. Uz ostalu njihovu imovinu slika je 1945. konfiscirana te se danas se čuva u Galeriji likovnih umjetnosti u Osijeku, koja ju je 1967. otkupila iz privatnog vlasništva.

Kao strastveni kolekcionar

OTAC MAKSO BIO JE VELETRGOVAC VINOM. PREMA ŽIDOVSKOM LEKSIKONU, HINKO JE 1905. PREŠAO NA KATOLIČANSTVO, VJEROJATNO ZBOG BRAKA

Hinko Brodjinov je za života prikupio i bogatu zbirku najvećih hrvatskih slikara 19. i početka 20. stoljeća.

Prema članku objavljenom u "Vjesniku ljekarnika" u povodu njegove smrti, ostavio je golemu donaciju Strossmayerovoj galeriji, oko 30 velikih slika i kipova te oko 200 manjih uljenih slika, akvarela, crteža, skica i povijesnih nacрта velikih hrvatskih umjetnika kao što su Vlaho Bukovac, Celestin Medović, Oton Iveković, Ivan Rendić, Nikola Mašić, Menci Clement Crnčić, Ferdo Quiquerez, Milivoj Uzelac i drugi.

Portreti ljekarnika

"Ovaj popis govori o mogućnostima bogatoga zagrebačkog ljekarnika čije je zanimanje zarana u njegovoj karijeri preraslo granice same farmaceutske struke", ističu u svom istraživačkom radu posvećenom povijesti ljekarne na Zrinjercu Stella Fatović-Fe-

renčić, koja je ujedno i koautorica izložbe u Klovičevim dvorima, i Jasenka Ferber Bogdan.

Nazalost, o ovoj velikoj kolekciji do danas se ništa ne zna i izgubio joj se svaki trag.

Više sreće bilo je s Brodjinovim vlastitim radovima - portretima hrvatskih ljekarnika koji su ostali sačuvani u zbirci nekađšnjeg Instituta za povijest farmacije, zahvaljujući prvenstveno njegovom osnivaču i voditelju Hrvoju Tartalji.

Sačuvani su i neki predmeti iz Brodjinovine ljekarne na Zrinjercu koji će također biti izloženi u Klovičevim dvorima. Riječ je o 25 odabranih primjeraka ljekarničkih stojnica od fajanske, porculana i stakla, izrađenih u vremenskom rasponu od 17. do 19. stoljeća, ukrasnom mužaru od mjedi te tri primjerka ambalaze ljekarničkih proizvoda. □

SAČUVANO

Od stare čuvane apoteke danas je ostao prilično sačuvan interijer, ljekarnički ormari s prijelaza 19. u 20. st. i radna soba s art deco stolom kao i kopija Čikoševe slike

Autoportret Hinka Brodjinovina

Originalnu Čikoševu sliku nakon smrti Brodjinovna naslijedila je obitelj Sallopek. Slika je 1945. konfiscirana

Strossmayerovoj galeriji ostavio je 230 djela koja su potpisali Bukovac, Medović, Iveković, Rendić, Mašić, Crnčić.

"Portreti ljekarnika"

Izložba je najava muzeja medicine i farmacije koji će se nalaziti u Gundulićevoj 24

Izložba "Portreti hrvatskih ljekarnika" u Klovičevim dvorima svojevrsna je uvertira za budući Hrvatski muzej medicine i farmacije HAZU koji će se nalaziti u prizemlju Akademijine zgrade u Gundulićevoj 24.

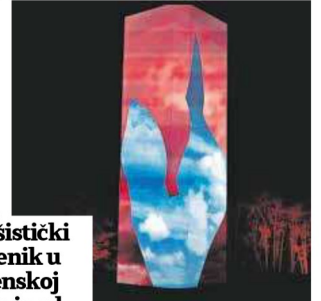
Zgrada se trenutno obnavlja, a muzej bi prema arhitektonskom projektu Gorana Rake i Radionice arhitekture trebao biti otvoren za tri godine. "Bit će to jedinstven muzej u Hrvatskoj jer je dosad hrvatska medicinska i farmaceutska baština bila prezentirana tek fragmentarno ili u okviru povremenih izložbi", kaže upraviteljica Silvija Brkić Midžić.

Fundus novoga Hrvatskog muzeja medicine i farmacije, koji je i jedini muzej HAZU posvećen znanosti, obuhvaća više od šest tisuća raznovrsnih predmeta koji su razvrstani u 15 zbirki, a od atrakcija koje čuva posebno se izdvajaju zbirka medicinskih crteža, preparata i instrumenata te predmeta izvađenih iz uha, nosa i grla pacijenata koji potječu iz tzv. Muzeja ORL klinike na Salati, zatim "Zdravstveni krajobraz Kraljevina Hrvatske i Slavonije", tematska karta naslikana na staklu koja je bila izložena na Milenijskoj izložbi u Budimpešti 1896. godine, slika "Mučeništvo svetog Sebastijana" Hansa Georga Geigera iz 1679. godine, zbirka reklamnih razglednica i ambalaze lijekova tvornice Kaštel (preteče Plive), zbirka narodne medicine te zbirka fotografija iz ostavštine liječnika Vladimira Čepulića i Muzeja za povijest zdravstva koji je osnovao pri Hrvatskom liječničkom zboru 1944. godine. □

EUROPSKA KOMISIJA

DIGITALNI AVATAR SRUŠENOG BAKIĆEVA SPOMENIKA DOBIO NAGRADU ZA OČUVANJE BAŠTINE

Europska komisija i Europa Nostra objavile su dobitnike nagrade Europske baštine za 2024. godinu/Nagrade Europa Nostra, sufinancirane iz programa Kreativna Europa EU. Ove godine, najprestižnije europske nagrade za baštinu odlaze u ruke 26 dobitnika iz 18 zemalja. Među dobitnicima su i dva postignuća iz Hrvatske: "Tišina koja je srušila spomenik", Kamenska, i to u kategoriji Gradanski angažman i podizanje svijesti te Društvo prijatelja dubrovačke starine, Dubrovnik, koji su nagrađeni u kategoriji Samopionir baštine. Antifašistički "Spomenik pobjede naroda Slavonije" u Kamenskoj, čiji je autor kipar Vojin Bakić, građen je od 1958. do 1968., a srušen je 1992. godine. Ovaj projekt oživio je spomenik kroz tehnologiju proširene stvarnosti (AR), te se odlikuje naprednim pristupom u podržanju konzervacije baštine. Autori nagrađenog projekta su umjetnik Sandro Đukić, kustosice Davorka Perić i Laha Lovrenčić, a autor koncepta je Milorad Pupovac. "Inovativna upotreba AR tehnologije za oživljavanje uništenog spomenika je pionirski pristup u području očuvanja baštine. Projekt "Tišina koja je srušila spomenik" otvara dijalog i stvara prostor za raspravu o disonantnoj i često zaboravljenoj

Antifašistički spomenik u Kamenskoj građen je od 1958. do 1968. godine, a srušen je 1992. godine

baštini s povezanim zajednicama u središtu. Projekt je postivao umjetničku viziju kipara spomenika i pristupio procesu na osjetljiv način", rekli su članovi žirija nagrada. Pobjednike je odabrao žiri sastavljen od 12 stručnjaka za baštinu iz cijele Europe. Bilo je 206 prihvaćenih prijava iz 38 europskih zemalja. Svečanosti dodjele Nagrada za europsku baštinu je 7. listopada 2024. u Athenaumju, koncertnoj dvorani u Bukureštu. Tijekom svečanosti, objavit će se laureati glavnih nagrada i pobjednici nagrade javnog glasanja, izabrani među gođšnjim dobitnicima, te će se svakome od njih dodijeliti i financijske nagrade od 10.000 eura. □

GALERIJA KAPTOL

VELIKI IZBOR RADOVA HRVATSKIH UMJETNIKA

Kaptol 13 / Radićeva 32
info@galerijakaptol.hr / 098277333
www.galerijakaptol.hr